

ÁRSSKÝRSLA 2015

www.mannvirkjastofnun.is

Ábyrgðarmaður: Björn Karlsson

Hönnun og uppsetning: ENNEMM

Ljósmyndir: Júlíus Sigurjónsson

Prentun: Litlaprent

EFNISYFIRLIT

UMBÆTUR Í STJÓRNSÝSLU.....	4	RAFMAGNSÖRYGGISSVIÐ	20
MANNVIRKJASTOFNUN – HLOTVERK OG SKIPULAG.....	6	Innra öryggisstjórnunarkerfi	20
Helstu verkefni	6	Rafveitur, iðjuver, smávirðjanir og einkarafstöðvar	20
Framtíðarsýn	8	Eftirlit með öryggisstjórnunarkerfum og raforkuvirkjum ..	20
Skipulag	8	Eftirlit með nýjum neysluveitum	20
Breytingar á lagaumhverfi	9	Eftirlit með neysluveitum í rekstri	21
STYRKAR STOÐIR AUKA GÆÐI ÞJÓNUSTUNNAR	10	Öryggisstjórnun rafverktaka	21
Gæðastjórnunarkerfi	10	Slys og tjón af völdum rafmagns	21
Skjalasafn	10	Markaðseftirlit raffanga	21
Vefur Mannvirkjastofnunar	10	Öryggi raffanga í rekstri (eldri raffanga)	23
Nýr vefur um íslenska staðla	11	Visthönnun og orkumerkingar	23
FRÆÐSLA, FORVARNIR, MENNTUN OG RANNSÓKNIR	12	ELDVARNASVIÐ	26
Eldvarnabandalagið.....	12	Mann- og eignatjón í eldsvoðum 2015	26
Varnir gegn vatnstjóni.....	12	SLÖKKVILIÐASVIÐ	28
Ráðstefnur og fundir.....	13	Úttektir á slökkviliðum 2013-2015.....	28
Menntun og rannsóknir	13	ICELAND CONSTRUCTION AUTHORITY	31
Fræðslusjóður brunamála.....	13	Main activities	31
Rannsóknir, fræðsla og aðgerðir vegna raka og myglu.....	13	Loss of life and property	31
INNLENT OG ERLENT SAMSTARF	14	ÁRSREIKNINGUR 2015	34
Innlendir samstarfsaðilar	14		
Erlendir samstarfsaðilar	14		
BYGGINGARSVIÐ	18		
Gæðastjórnunarkerfi	18		
Skoðunarhandbækur	18		
Leiðbeiningar við byggingarreglugerð	18		
Löggilding mannvirkjahönnuða	19		
Starfsleyfi byggingarstjóra	19		
Löggilding iðnmeistara	19		
Markaðseftirlit	19		

UMBÆTUR Í STJÓRNSÝSLU

Helstu verkefni Mannvirkjastofnunar eru tilgreind í lögum um mannvirki nr. 160/2010, lögum um brunavarnir nr. 75/2000, lögum um öryggi raforkuvirkja, neysluveitna og raffanga nr. 146/1996 og lögum um byggingarvörur nr. 114/2014. Jafnframt sinnir stofnunin ýmsum öðrum verkefnum, einkum á sviði markaðseftirlits.

Dr. Björn Karlsson
forstjóri
Mannvirkjastofnunar

Mjög mikilvægur hlekkur í því að tryggja virkni og eðlilega þróun eftirlitskerfisins er að nýtt verði sú gríðarlega mikla þróun sem orðið hefur í upplýsinga- og samskiptatækni. Unnið hefur verið ötullega að því á undanförunum árum að þróa rafrænar gáttir þar sem öll samskipti eftirlitsaðila og hagsmunaaðila eru skráð og unnt er að rekja ferli og stöðu hvers máls fyrir sig í rauntíma. Með slíkum verkfærum opnast tækifæri til að einfalda regluverkið mjög. Hér er um að ræða eitt allra mikilvægasta verkefni Mannvirkjastofnunar nú um stundir og tengist það öllum fagsviðum stofnunarinnar.

Æskilegar eftirlitsaðferðir samkvæmt ofangreindum lögum ganga einkum út á að eftirlit hins opinbera verði einsleitt á landsvísu og fyrirsjáanlegt. Leitast er við að ábyrgð á gæðum færist í raun frá opinberum aðilum yfir á herðar þeirra sem framkvæma eftirlitsskylda vinnu. Þannig er gert ráð fyrir að aðilar á markaði hafi löggildingu eða starfsleyfi og haldi gæðakerfi fyrir starfsemi sína.

Hlutverk stjórnvaldsins er á hinn bóginn að gefa út skoðunarhandbækur með gátlistum þar sem fram kemur hvernig skoðanir á vegum hins opinbera skuli fara fram, hvað sé skoðað og hvernig mat á framkvæmd fari fram. Þannig verður eftirlitið fyrirsjáanlegt og gagnsætt og framkvæmdaaðili getur undirbúið úttekt eftirlitsaðila mun betur en ella. Um leið opnast sá mikilvægi möguleiki að eftirlitskerfið þróist allt meira í átt að eigin eftirliti og umfang opinbers eftirlits geti minnkað og einfaldast verulega þegar fram í sækir. Einnig er gert ráð fyrir að miklum hluta eftirlits sé sinnt af faggiltum skoðunarstofum.

Svipuðum aðferðum er beitt í markaðseftirliti með rafföngum, byggingarvörum, vörum á sviði brunavarna og öðru markaðseftirliti Mannvirkjastofnunar; eftirlitið fer fram á grunni opinberra verklagsreglna og skoðunarhandbóka. Markaðseftirlit með rafföngum er framkvæmt af faggiltum skoðunarstofum eftir útboð í gegnum Ríkiskaup eða í nánu samráði við Ríkiskaup.

Hlutverk stjórnvaldsins er á hinn bóginn að gefa út skoðunarhandbækur með gátlistum þar sem fram kemur hvernig skoðanir á vegum hins opinbera skuli fara fram, hvað sé skoðað og hvernig mat á framkvæmd fari fram.

Um nokkurra ára skeið hefur Mannvirkjastofnun unnið að þróun rafmagnsöryggisgáttar. Gáttin er komin í fulla notkun meðal rafverktaka, dreifiveitna og skoðunarstofa um allt land. Rafmagnsöryggisgáttin auðveldar rafræn skil á upplýsingum og um leið einfaldast öll samskipti rafverktaka við Mannvirkjastofnun, dreifiveitur og skoðunarstofur.

Stærsta þróunarverkefni Mannvirkjastofnunar varðandi rafræna stjórnsýslu er svokölluð byggingargátt, sem mun innihalda upplýsingar um mannvirki og mannvirkjagerð um allt land. Hönnun gáttarinnar er lokið og forritun komin vel á veg. Markmið gáttarinnar er að gera stjórnsýslu skilvirkari og tryggja að gæða- og eftirlitskerfi virki. Í gáttinni verða vistuð öll gögn vegna byggingarleyfisskyldra framkvæmda og hægt að fylgja eftir ferli máls allt frá umsókn um byggingarleyfi til lokaúttektar.

Enn má nefna rafrænar gáttir vegna brunavarna. Mannvirkjastofnun hefur á undanförunum árum unnið að því í samvinnu

við Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins og Eignarhaldsfélagið Brunabótafélag Íslands að þróa rafrænar gáttir fyrir slökkvilið og þjónustuaðila brunavarna. Kerfin halda utan um eldvarnaeftirlit, vatnsúðakerfi og viðvörunarkerfi. Brunavörður, gátt fyrir eldvarnaeftirlit, er kominn í notkun hjá flestum slökkviliðum landsins og þykir reynslan af honum mjög góð. Hið sama má segja um miðlæga gátt vegna vatnsúðakerfa. Hún er komin í viðtæka notkun og auðveldar slökkviliðum að fylgjast með uppsetningu og viðhaldi vatnsúðakerfa. Sambærileg gátt vegna viðvörunarkerfa er í vinnslu.

Það er ánægjulegt fyrir starfsfólk Mannvirkjastofnunar að taka þátt í þeirri þróun sem rakin er hér að framan. Markmiðin eru skýr; einföldun stjórnýslu og aukið gagnsæi til hagsbóta fyrir þá sem koma að mannvirkjagerð í landinu, stjórnvöld og alla hagsmunaaðila.

Dr. Björn Karlsson
forstjóri Mannvirkjastofnunar

Stærsta þróunarverkefni Mannvirkjastofnunar varðandi rafræna stjórnýslu er svokölluð byggingargátt, sem mun innihalda upplýsingar um mannvirki og mannvirkjagerð um allt land.

MANNVIRKJASTOFNUN – HLOTVERK OG SKIPULAG

Mannvirkjastofnun tók til starfa 1. janúar 2011 samkvæmt lögum um mannvirki nr. 160/2010 sem tóku gildi þann sama dag. Nýja stofnunin tók við því hlutverki á sviði brunavarna og rafmagnsöryggismála sem Brunamálstofnun hafði áður, en fékk jafnframt það verkefni að hafa yfirumsjón með stjórnarsýslu mannvirkjamála.

Mannvirkjastofnun er umhverfis- og auðlindaráðherra til aðstoðar hvað varðar brunamál, rafmagnsöryggismál og byggingarmál. Stofnunin er stjórnarsýslustofnun sem stuðlar að samræmdu byggingareftirliti um allt land, meðal annars með gerð leiðbeininga, skoðunarhandbóka og með beinum íhlutunarrétti ef byggingareftirlit sveitarfélaganna er ekki í samræmi við ákvæði laganna. Ennfremur annast stofnunin löggildingu hönnuða og iðnmeistara og gefur út starfsleyfi fyrir byggingarstjóra og faggiltar skoðunarstofur á byggingarsviði. Stofnunin skal einnig sinna markaðseftirliti með byggingarvörum og taka þátt í gerð íslenskra og evrópskra staðla á sviði byggingarmála. Mannvirkjastofnun hefur jafnframt eftirlit með því að slökkvilið séu skipulögð, búin tækjabúnaði og skipuð mannskap sem hafi nægjanlega menntun og þjálfun til að sinna hlutverki sínu.

Meginþungi byggingareftirlits í landinu er í höndum sveitarfélaganna sem ráða byggingarfulltrúa til að sinna útgáfu byggingarleyfa og framkvæmd byggingareftirlits. Gert er ráð fyrir að árið 2018 verði allt byggingareftirlit framkvæmt af faggiltum aðila í samræmi við ákvæði skoðunarhandbóka sem Mannvirkjastofnun býr til. Þetta þýðir að annaðhvort er byggingareftirlit, og þá sérstaklega yfirferð hönnunargagna og framkvæmd úttekta, framkvæmt af faggiltum skoðunarstofum eða af byggingarfulltrúum sem þá þurfa að hafa fengið faggildingu til að annast slíkt eftirlit.

Helstu verkefni

Meðal helstu verkefna Mannvirkjastofnunar er að:

- Annast gerð leiðbeininga, verklagsreglna og skoðunarhandbóka á fagsviði stofnunarinnar í samráði við Samband Íslenskra sveitarfélaga og aðra hagsmunaaðila.
- Bera ábyrgð á markaðseftirliti með byggingarvörum og rafföngum.
- Annast aðgengismál.
- Hafa eftirlit með vörnum gegn hættu og tjóni af raforkuvirkjum, neysluveitum og rafföngum og trúflunum af þeirra völdum.

Meginþungi byggingareftirlits í landinu er í höndum sveitarfélaganna sem ráða byggingarfulltrúa til að sinna útgáfu byggingarleyfa og framkvæmd byggingareftirlits.

- Annast skoðanir á raforkuvirkjum og neysluveitum, háspennnum og lágspennnum.
- Annast skoðanir á öryggisstjórnunarkerfum rafveitna og rafverktaka.
- Löggilda rafverktaka með tilliti til krafna vegna rafmagnsöryggis.
- Gefa út starfsleyfi til handa skoðunarstofum á rafmagnssviði og hafa eftirlit með starfsemi þeirra.
- Annast skráningu og rannsóknir á slysum og tjóni af völdum rafmagns.
- Starfrækja rafrænt gagnasafn um mannvirki og mannvirkjagerð um land allt.
- Annast kynningu og fræðslu fyrir almenning og hagsmunaaðila.
- Gefa út byggingarleyfi og annast eftirlit með mannvirkjum á hafi utan sveitarfélagamarka og mannvirkjum á varnar- og öryggissvæðum.
- Standa fyrir námskeiðum til réttinda fyrir hönnuði og byggingarstjóra og veita hönnuðum, iðnmeisturum og slökkviliðsmönnum löggildingu.
- Bera ábyrgð á starfrækslu Brunamálaskóla fyrir slökkviliðsmenn, slökkviliðsstjóra og eldvarnaeftirlitsmenn.
- Gefa út starfsleyfi til handa byggingarstjórum og skoðunarstofum sem starfa samkvæmt lögum og hafa eftirlit með starfsemi þeirra.
- Gefa út starfsleyfi til handa þjónustu- og eftirlitsaðilum brunavarna og samþykkja brunavarnaáætlanir sveitarfélaga samkvæmt ákvæðum laga um brunavarnir.
- Annast og stuðla að rannsóknum á sviði brunavarna, mannvirkjamála og manngerðs umhverfis í samvinnu við hagsmunaaðila og annast og stuðla að útgáfu upplýsinga um þau mál.

- Annast eldvarnaeftirlit vegna mannvirkja innan efnahagslögsögu og landgrunnsmarka sem eru fyrirhuguð eða tilkomin vegna rannsókna og vinnslu vetniskola.
- Taka þátt í starfi Staðlaráðs Íslands um gerð Íslenskra og evrópskra staðla á sviði mannvirkjamála og rafmagnsöryggis og tilnefna aðila til þátttöku í starfi Evrópusamtaka um tæknisamþykki (EOTA).
- Annast eftirlit með visthönnun vara sem tengjast orkunotkun samkvæmt lögum nr. 42/2009 og lögum nr. 72/1994 um merkingar og upplýsingaskyldu um orkunotkun heimilistækja og fleira.
- Eiga samstarf við hliðstæðar stofnanir í nágrennalöndunum og á alþjóðavettvangi.
- Vera umhverfis- og auðlindaráðuneytinu og öðrum stjórnvöldum til ráðgjafar um mannvirkja- og rafmagnsöryggismál og veita umsögn um álitamál á því sviði.

Framtíðarsýn

Framtíðarsýn er sú kjölfesta sem styður við verkefni stofnunarinnar. Markmið, verkefni, einstakar aðgerðir og nýtt stjórnskipulag eru þau tæki sem beitt verður við að raungera eftirfarandi framtíðarsýn:

- Mannvirkjastofnun er stjórnsýslustofnun sem sinnir á skilvirkan hátt eftirliti með framkvæmd laga um mannvirki og brunavarnir og framkvæmd laga um öryggi raforkuvirkja, neysluveitna og raffanga í því skyni að auka gæði mannvirkja og öryggi.
- Innan ramma þeirrar löggjafar sem stofnunin starfar eftir leitast hún við að vera aðgengileg og nútímaleg og búa yfir sterkri faglegri þekkingu á þeim sviðum sem hún starfar á.
- Gagnvart hagsmunaaðilum leggur Mannvirkjastofnun áherslu á markviss, heiðarleg og leiðbeinandi vinnubrögð. Starfsfólk stofnunarinnar er jákvætt og leiðbeinandi gagnvart öllum sem til hennar leita og stuðlar þannig að góðu samstarfi til framtíðar.
- Mannvirkjastofnun er eftirsóknarverður vinnustaður þar sem stöðugt er leitast við að efla starfsemina, einstaklingar starfa saman sem ein liðsheild og verkaskipting og úthlutun verkefna er skýr.

Skipulag

Forstjóri veitir Mannvirkjastofnun forstöðu og er hann skipaður af umhverfis- og auðlindaráðherra til fimm ára í senn. Skrifstofustjóri, gæðastjóri og lögfræðingur leiða þrjár stoðdeildir en fagstjórar eru leiðtogar á málefnasviðum slökkviliða, eldvarna, bygginga og rafmagnsöryggis.

Skipulag Mannvirkjastofnunar felur í sér áherslu á valddreifingu og áherslu á verkefnastjórnun þvert á starfsemi. Meginhlutverk fagstjóra málefnasviða er að veita faglega forystu og leiðsögn á sínu sviði, leiða stefnumörkun og framkvæmd á sínu sérsviði og leiða starf sérfræðinga.

Í lok árs 2015 voru starfsmenn Mannvirkjastofnunar 26 talsins. Stöðugildi voru alls 26,88 á árinu.

Breytingar á lagaumhverfi

Ýmsar breytingar voru gerðar árið 2015 á því lagaumhverfi sem Mannvirkjastofnun starfar eftir. Þar ber hæst að Alþingi samþykkti þann 30. júní ný heildarlög nr. 40/2015 um meðferð elds og varnir gegn gróðureldum. Lög in leysa af hólmi eldri lög nr. 61/1992 um sinubrennur og meðferð elds á víðavangi. Markmið með lagasetningunni er að tryggja öryggi og heilsu fólks, koma í veg fyrir eignatjón og draga úr mengun og skaða á umhverfinu. Í hinum nýju lögum eru settar skýrari reglur en áður um meðferð elds á víðavangi og skyldu hvers og eins til að gæta ýtrustu

varkárni í meðferð elds. Sérstaklega er fjallað um sinubrennu og tiltekið að hún sé eingöngu heimil á lögbýlum þar sem stundaður er landbúnaður og einungis í rökstuddum tilgangi í jarðrækt eða búfjárrækt og þá samkvæmt skriflegu leyfi sýslumanns. Ákvæði um slíkar leyfisveitingar eru markvissari og strangari en samkvæmt eldri löggjöf og eftirlitshlutverk slökkviliðanna eftt. Heimilt verður að gera kröfu um vakt slökkviliðs ef ástæða þykir til og strangari ákvæði eru sett um bótaábyrgð. Þá er nýmæli að sveitarstjórnun er heimilt að afmarka svæði í brunavarnaáætlun þar sem óheimilt er að brenna sinu vegna þeirrar hættu sem af því getur stafað fyrir umhverfið, nálæg mannvirki eða starfsemi á svæðinu.

Þá samþykkti Alþingi einnig þann 30. júní lög nr. 63/2015 um breytingu á efnalögum nr. 61/2013 þar sem eftirlit með efnun í raf- og rafeindabúnaði var fært frá Umhverfisstofnun til Mannvirkjastofnunar. Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2011/65/ESB um takmörkun á notkun tiltekinna hættulegra efna í raf- og rafeindatækjum (svokölluð Rohs-tilskipun) er innleidd með stoð í efnalögum og eftir breytinguna er eftirlit með framkvæmd hennar í höndum Mannvirkjastofnunar. Þótti eftirlitið falla vel að starfsemi Mannvirkjastofnunar og öðru markaðseftirliti sem hún sinnir.

Að lokum voru fjórar reglugerðir settar á árinu 2015 til innleiðingar á 22 ESB-reglugerðum á sviði markaðseftirlits Mannvirkjastofnunar með byggingarvörum.

STYRKAR STÖÐIR AUKA GÆÐI ÞJÓNUSTUNNAR

Nú þegar búið er að leiða í lög að þeir sem koma að mannvirkjagerð á Íslandi skuli koma sér upp gæðastjórnunarkerfi er mikilvægt að Mannvirkjastofnun sýni þar gott fordæmi með því að starfa samkvæmt virku stjórnkerfi sem tryggir gæði starfseminnar og hefur viðskiptavinum stofnunarinnar ávallt í forgrunni. Stefnt er að því að stofnunin fái vottun á gæðastjórnunarkerfi sitt samkvæmt ISO 9001 gæðastaðlinum.

Gæðastjórnunarkerfi

Helstu verkferlar stofnunarinnar hafa verið skjalfestir og þeim safnað saman í gæðahandbók Mannvirkjastofnunar. Í heildina eru þetta um 70 verklagsreglur og sýnir það hversu viðamikil og fjölbreytt verkefni stofnunarinnar eru.

Mikil vinna hefur farið í að samræma vinnubrögð á milli ólíkra fagsviða. Sum fagsvið stofnunarinnar höfðu í mörg ár farið eftir skjalfestu verklagi en önnur hafa þurft að innleiða verklag frá grunni vegna nýrra verkefna sem Mannvirkjastofnun voru falin eftir að hún tók til starfa. Það hefur hjálpað mikið til við innleiðingu nýrra verkefna að hafa fyrirmynd að því hvernig hægt er að standa að innleiðingunni og þeim aðferðum sem þarf að beita til þess að gæðastjórnunarkerfið verði virkt. Að sama skapi verður það áfram verkefni stofnunarinnar að einfalda og samræma verkferla til þess að tryggja stöðugar umbætur á gæðakerfinu.

Skjalasafn

Mannvirkjastofnun fékk leyfi Þjóðskjalasafns Íslands til þess að skila skjalasafni stofnunarinnar á rafrænu formi til safnsins frá og með 1. janúar 2014 og hefur þetta létt mikið á þörf stofnunarinnar fyrir skjalageymslur og skápa. Að auki er vonast til þess að þetta minnki pappírnotkun stofnunarinnar til muna. Vonast stofnunin til að þessi breyting hafi jákvæð áhrif á skilvirkni í skráningu og meðferð mála hjá stofnuninni ásamt því að færa hana í átt að vistvænni starfsemi.

Mikil vinna hefur farið í að samræma vinnubrögð á milli ólíkra fagsviða.

Árið 2013 fékk stofnunin einnig leyfi Þjóðskjalasafns Íslands til að fá að skila til safnsins eldri gögnum frá Brunamálstofnun,

Rafmagnseftirliti ríkisins og Neytendastofu. Þessi gögn eru öll eldri en frá 1. janúar 2011 þegar Mannvirkjastofnun tók til starfa. Fyrsti hluti þessa skjalasafns var sendur til Þjóðskjalasafns Íslands 2014 en unnið var áfram að þökkun safnsins og skráningu í gagnagrunn Þjóðskjalasafns Íslands á árinu 2015. Gert er ráð fyrir að með rétttri skráningu og vistun skjalanna verði aðgengi að þeim hjá Þjóðskjalasafni Íslands betra.

Vonast stofnunin til að þessi breyting hafi jákvæð áhrif á skilvirkni í skráningu og meðferð mála hjá stofnuninni ásamt því að færa hana í átt að vistvænni starfsemi.

Vefur Mannvirkjastofnunar

Á árinu 2015 voru Mínar síður á vef Mannvirkjastofnunar teknar í notkun. Þetta var liður í því að auka rafræna þjónustu stofnunarinnar við viðskiptavinum hennar og gera afgreiðslu mála skilvirkari. Nú eru alls 46 gerðir umsókna aðgengilegar á Mínum síðum en það er von stofnunarinnar að það auðveldi viðskiptavinum aðgengið að þjónustu Mannvirkjastofnunar. Meðal þeirra umsókna sem nú er hægt að nálgast á Mínum síðum eru umsóknir um löggildingu slökkviliðsmanna, rafverktaka, hönnuða og iðnmeistara, starfsleyfi fyrir þjónustuaðila brunavarna og byggingarstjóra ásamt umsóknum um skráningu gæðastjórnunarkerfa og ýmsar fyrirspurnir um fagleg málefni stofnunarinnar.

Vefur Mannvirkjastofnunar, mvs.is, er mikilvægt tæki fyrir stofnunina til þess að miðla upplýsingum áfram til viðskiptavina sinna, bæði fagaðila og almennings. Áfram verður unnið að því að gera efni vefjarins aðgengilegt til þess að hann verði eins notendavænn og kostur er.

Nýr vefur um íslenska staðla

Nýr vefur um samhæfða íslenska staðla fyrir byggingarvörur var opnaður 14. október 2015: samhaefdirstadlar.is. Með væntanlegri reglugerð og samningi Mannvirkjastofnunar við Staðlaráð Íslands mun vefurinn verða vettvangur fyrir opinbera birtingu á listum yfir samhæfða evrópska staðla um byggingarvörur, sem Staðlaráð hefur staðfest sem íslenska staðla, skv. 8. grein laga um byggingarvörur nr. 114/2014. Umrædd lög eru íslensk innleiðing á reglugerð ESB nr. 305/2011.

Vefurinn er einnig hugsaður sem verkfæri fyrir þá sem þurfa að CE-merkja byggingarvörur eða styðjast við samhæfða íslenska staðla fyrir byggingarvörur með einhverjum hætti.

Vefur Mannvirkjastofnunar, mvs.is, er mikilvægt tæki fyrir stofnunina til þess að miðla upplýsingum áfram til viðskiptavina sinna, bæði fagaðila og almennings.

FRÆÐSLA, FORVARNIR, MENNTUN OG RANNSÓKNIR

Mannvirkjastofnun er virk í forvörnum og fræðslu á sviði eld- og slysavarna, bæði á eigin vegum og í samstarfi við aðra. Stofnunin er einn helsti stuðningsaðili Eldvarnaáttaksins sem Landssamband slökkviliðs- og sjúkraflutningamanna stendur fyrir í nóvember ár hvert.

Slökkviliðsmenn heimsækja þá átta ára börn í grunnskólum landsins og fræða þau og fjölskyldur þeirra um eldvarnir heima fyrir. Meðal efnis sem börnin fá afhent er handbók Eldvarnabandalagsins um eldvarnir heimilisins. Einnig fá börnin að gjöf frá Mannvirkjastofnun segul með upplýsingum um eldvarnir í eldhúsinu.

Eldvarnabandalagið

Eldvarnabandalagið var stofnað 2010. Aðild að því eiga, auk Mannvirkjastofnunar, Eignarhaldsfélagið Brunabótafélag Íslands, Félag slökkviliðsstjóra, Landssamband slökkviliðs- og sjúkraflutningamanna, Sjóvá-Almennar tryggingar hf., Slysavarnafélagið Landsbjörg, Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins, Tryggingamiðstöðin hf., Vátryggingafélag Íslands hf. og Vörður tryggingar hf.

Efni sem Eldvarnabandalagið hefur gefið út er aðgengilegt á vefnum eldvarnabandalagid.is en þar er um að ræða fræðsluefni um eldvarnir á heimilum og fræðslu- og kynningarefni um eigið eldvarnaeftirlit fyrirtækja og stofnana. Bandalagið hefur einnig ítrekað stuðlað að umfjöllun um eldvarnir í fjölmiðlum, birt auglýsingar um eldvarnir, tekið þátt í rannsóknum og unnið að úrbótum, meðal annars vegna endurskoðunar húsaleigulaga.

Eldvarnabandalagið vann meðal annars að þremur áhersluverkefnum árið 2015. Þau eru:

- Auknar eldvarnir í leiguhúsnæði. Auk margvíslegrar fræðslu þrýsti Eldvarnabandalagið á að ákvæði um lágmarks eldvarnabúnað yrði í frumvarpi til laga um breytingar á húsaleigulögum. Í frumvarpinu er kveðið á um að í leiguhúsnæði skuli vera að lágmarki reykskynjari og slökkvitæki.
- Innleiðing eigin eldvarnaeftirlits hjá fyrirtækjum og stofnunum. Til að þróa fræðslu og aðferðir í þessu skyni gerði Eldvarnabandalagið samning við Akraneskaupstað um innleiðingu eigin eldvarnaeftirlits hjá öllum stofnunum kaupstaðarins. Eldvarnabandalagið tók þátt í fræðslu fyrir

starfsmenn og þjálfun eldvarnafulltrúa, auk þess að láta allt fræðsluefni í té án endurgjalds.

- Auknar eldvarnir við svonefnda logavinnu eða heita vinnu þar sem unnið er með opinn eld, til dæmis við lagningu pappa á þök. Eldvarnabandalagið stuðlaði meðal annars að þátttöku í námskeiðum lðunnar um eldvarnir við heita vinnu.

Verkefnastjóri vinnur að markmiðum Eldvarnabandalagsins í samráði við tíu manna stýrihóp sem kemur að jafnaði saman mánaðarlega. Ársfundur Eldvarnabandalagsins var haldinn 26. mars 2015 og flutti Eygló Harðardóttir, félags- og húsnæðismálaráðherra, ávarp á fundinum.

Markmið hópsins er að grípa til aðgerða í því skyni að draga úr tjóni og raski á heimilum vegna vatnstjóns.

Varnir gegn vatnstjóni

Mannvirkjastofnun stóð árið 2013 að stofnun stýrihóps um varnir gegn vatnstjóni ásamt tíu öðrum aðilum sem málið varðar. Þeir eru: Félag dúklagninga- og veggfóðrarameistara, Félag pípulagningameistara, IÐAN fræðslusetur, Múrarameistarafélag Reykjavíkur, Nýsköpunarmiðstöð Íslands, Samtök um loftgæði, Sjóvá-Almennar tryggingar hf., TM hf., VÍS hf. og Vörður tryggingar hf.

Markmið hópsins er að grípa til aðgerða í því skyni að draga úr tjóni og raski á heimilum vegna vatnstjóns. Annars vegar með því að hvetja almenning til þess að láta aðeins til þess bæra aðila ganga frá lögnum og bera ábyrgð á frágangi votryma. Hins vegar með því að fræða almenning um viðbrögð og varnir gegn vatnstjóni. Að frumkvæði hópsins var boðið upp á sérstakt námskeið fyrir iðnaðarmenn um frágang í votrymum hjá IÐUNNI fræðslusetri.

Ráðstefnur og fundir

Mannvirkjastofnun heldur árlega, í samvinnu við slökkviliðin, ráðstefnu fyrir slökkviliðsstjóra um margvísleg efni sem lúta að rekstri slökkviliða. Árið 2015 var ráðstefnan haldin á Selfossi.

Daglega berast Mannvirkjastofnun margar fyrirspurnir um rafmagnsöryggismál, ýmist munnlega eða bréflaga, og fer mikill tími starfsmanna í að sinna þeim. Vegna nýrra reglna á rafmagnsöryggisviði, sem teknar hafa verið í notkun á undanförunum árum, hefur fyrirspurnum fjölgað til mikilla muna. Þá hefur tilkynningum um þá sem starfa án þess að hafa löggildingu fjölgað töluvert.

Daglega berast Mannvirkjastofnun margar fyrirspurnir um rafmagnsöryggismál, ýmist munnlega eða bréflaga, og fer mikill tími starfsmanna í að sinna þeim.

Menntun og rannsóknir

Mannvirkjastofnun hefur á undanförunum árum lagt vaxandi áherslu á þátttöku í ýmsum rannsóknnum á sviði umhverfis- og byggingarverkfræði og á sviði björgunarmála.

Mannvirkjastofnun tekur þátt í þverfræðilegu verkefni sem leitt er af Háskóla Íslands, en verkefnið hlaut 420 milljóna króna styrk frá NordForsk til að koma á fót norrænu öndvegissetri um rannsóknir á því hvernig auka megi öryggi samfélaga. Verkefnið, sem kallast NORDRESS, er víðtækt og þverfræðilegt og mun fjöldi vísindamanna og stofnana á Norðurlöndum vinna að því á næstu fimm árum, en stærstur hluti verkefnisins verður unninn á Íslandi. Mannvirkjastofnun er einkum tengd þeim hluta verkefnisins sem lýtur að viðbragðshæfni vegna slysa á norðurslóðum og tengist verkefninu sem nefnt er hér að ofan.

Mannvirkjastofnun annast auk þess kennslu og ráðgjöf við ýmsar stofnanir. Starfsmenn stofnunarinnar hafa sinnt kennslu á ýmsum sviðum við verkfræðideild Háskólans í Reykjavík og umhverfis- og byggingarverkfræðideild Háskóla Íslands, ásamt því að taka þátt í og efla rannsóknir á sviði byggingarverkfræði í samvinnu við menntastofnanir.

Starfsmenn stofnunarinnar halda fyrirlestra á námskeiðum hjá Rafiðnaðarskólanum og IÐUNNI vegna endurmenntunar iðnaðarmanna. Brunamálaskólinn annast menntun slökkviliðsmanna, slökkviliðsstjóra og eldvarnaeftirlitsmanna í landinu.

Fræðslusjóður brunamála

Fræðslusjóður brunamála starfar í samræmi við reglugerð nr. 266/2001. Auglýst var eftir umsóknum um styrki úr sjóðnum og fengu eftirfarandi úthlutað úr fræðslusjóðnum fyrir árið 2015:

- Slökkvilið Akraness og Hvalfjarðarsveitar, 1.200.000 kr. vegna námskeiðs um slökkvistarf í jarðgöngum.
- Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins, 1.200.000 kr. vegna sjö mismunandi verkefna.
- Slökkviliðsmaður, 100.000 kr. vegna Rauða hanans.
- Sex einstaklingar, 150.000-200.000 kr. hver vegna námskeiðs um klippivinnu.
- Tveir einstaklingar, 150.000 kr. til að sækja ráðstefnur.

Rannsóknir, fræðsla og aðgerðir vegna raka og myglu

Snemma árs 2015 fékk umhverfis- og auðlindaráðherra afhenta skýrslu starfshóps um endurskoðun á lögum og reglum með tilliti til myglusvepps og þess tjóns sem hann getur valdið. Í nóvember síðastliðnum óskaði ráðuneytið eftir því við Mannvirkjastofnun að hún gripi til ýmissa ráðstafana til að fylgja skýrslunni eftir. Um er að ræða aðgerðir sem lúta meðal annars að fræðslu, rannsóknnum, leiðbeiningum, gagnaöflun og samstarfi við önnur stjórnvöld sem málið varðar. Unnið er að þessum verkefnum á árinu 2016.

Starfsmenn stofnunarinnar halda fyrirlestra á námskeiðum hjá Rafiðnaðarskólanum og IÐUNNI vegna endurmenntunar iðnaðarmanna.

INNLENT OG ERLENT SAMSTARF

Mannvirkjastofnun sinnir hlutverki sínu í samvinnu og samráði við fjölda hagsmuna- og samstarfsaðila innan lands og utan. Stofnunin er einnig beinn aðili að margvíslegum samtökum og samráðsvettvangi sem tengist verkefnum hennar.

Í mörgum tilvikum skiptir samstarf af þessu tagi miklu um hvernig til tekst í verkefnum stofnunarinnar. Hér á eftir er fjallað stuttlega um nokkur samstarfsverkefni sem Mannvirkjastofnun tekur þátt í.

Innlendir samstarfsaðilar

Mannvirkjastofnun er aðili að Staðlaráði Íslands og tekur þátt í fundum og verkefnum á tveimur fagsviðum þess; Rafstaðlaráði, sem er vettvangur þeirra sem vilja efla stöðlun á rafmagnssviði, og Byggingarstaðlaráði, sem er vettvangur stöðlunar á sviði bygginga og mannvirkjagerðar.

Mannvirkjastofnun er aðili að Samorku (Samtök raforku-, hita- og vatnsveitna) og tók á síðasta ári þátt í mörgum fundum sem haldnir voru á vegum samtakanna. Almenn var fjallað um rafmagnsöryggismál og samskipti Mannvirkjastofnunar og rafveitna. Á síðasta ári voru haldnir nokkrir fundir með fagnefnd Samtaka rafverktaka, SART, þar sem fjallað var um rafmagnsöryggismál og samskipti Mannvirkjastofnunar og SART.

Af innlendu samstarfi á byggingasviði má nefna samstarf við Félag byggingarfulltrúa og SATS, Samband tæknimanna sveitarfélaga.

Af innlendu samstarfi um eldvarnir má nefna að Mannvirkjastofnun er aðili að Eldvarnabandalaginu sem sinnir forvarna- og fræðslustarfi gagnvart heimilum, fyrirtækjum og stofnunum á þeim vettvangi (sjá umfjöllun um fræðslu og forvarnir). Þá taka starfsmenn Mannvirkjastofnunar þátt í starfsemi Brunatæknifélags Íslands og Ljóstæknifélags Íslands og eiga í samstarfi við Félag slökkviliðsstjóra á Íslandi.

Mannvirkjastofnun er aðili að samstarfshópi um varnir gegn vatnstjóni ásamt tíu öðrum aðilum sem málið varðar (sjá umfjöllun um fræðslu og forvarnir).

Af innlendu samstarfi á byggingasviði má nefna samstarf við Félag byggingarfulltrúa og SATS, Samband tæknimanna sveitarfélaga. Einnig er stofnunin í samstarfi við Samtök iðnaðarins, Arkitektafélag Íslands, váttryggingafélögin og félög tæknifræðinga, verkfræðinga og byggingafræðinga um málþing og námskeið á sviði byggingarmála. Enn má nefna þátttöku í starfi Lagnafélags Íslands, Steinsteypufélags Íslands, Vistbyggðarráðs og BIM Ísland (Building Information Modelling Ísland).

Loks má nefna að Mannvirkjastofnun var einn af fjórum stofnaðilum Íslensks byggingarvettvangs, sem er samstarfsvettvangur fyrirtækja, stofnana, menntastofnana og annarra aðila sem starfa á sviði sem tengist byggingastarfsemi með einum eða öðrum hætti. Tilgangur samstarfsins er að auka samkeppnishæfni byggingageirans og auka framleiðni og nýsköpun. Íslenskur byggingarvettvangur mun meðal annars koma að verkefninu „Vandað, hægkvæmt, hratt“ en það er verkefni á vegum þriggja ráðuneyta.

Erlendir samstarfsaðilar

Mannvirkjastofnun sinnir erlendu samstarfi um markaðseftirlit og öryggi raffanga af fremsta megni. Í þessu sambandi má nefna hina ýmsu samstarfshópa markaðseftirlitsstjórnvalda á Evrópska efnahagssvæðinu (EES), svokallaða „AdCo“ hópa. Aðilar að EES, það er Evrópusambandið (ESB) og EFTA, leggja gríðarlega áherslu á að þessu samstarfi sé sinnt, enda sé það ein af forsendum þess að innri markaðurinn virki sem skyldi. Stofnunin hefur mikla hagsmuni af samstarfinu, ekki síst vegna aðgengis að þekkingu og sérfræðingum sem það veitir. Auk þess er eitt af markmiðum slíks samstarfs að vera hvetjandi fyrir aðildarlönd sem stunda lítið eða ekkert markaðseftirlit. Færa má fyrir því rök að fátt auki rafmagnsöryggi á Íslandi eins mikið og að bæta markaðseftirlit í mörgum af stærri löndum Evrópu þar sem mikil framleiðsla raffanga fer fram.

Samtök rafmagnsöryggisstofnana á Norðurlöndum (NSS) halda tvo fundi á ári þar sem fjallað er um sameiginleg

rafmagnsöryggismál svo sem reglugerða- og staðlamál, rafmagnseftirlit, löggildingu rafverktaka, markaðseftirlit raffanga og fleira. Þá starfa á vegum NSS nokkrir vinnuhópar um einstök málefni sem koma saman einu sinni til tvisvar á hverju ári.

Þessir hópar eru:

- Samstarfshópur um markaðseftirlit raffanga
- Samstarfshópur um samræmingu raflagnareglna
- Samstarfshópur um samræmda skráningu slysa og tjóna
- Samstarfshópur um upplýsingamiðlun

Upplýsingar um skráningu slysa og tjóns af völdum rafmagns eru einnig færðar inn á heimasíðuna og er skráningin þar með komin í samræmdan miðlægan grunn.

NSS rekur heimasíðu þar sem þátttakendur í samstarfinu setja inn upplýsingar um fundi, kynningar og fundargerðir ásamt öllum upplýsingum um stofnanir og starfsmenn sem taka þátt í samstarfinu. Upplýsingar um skráningu slysa og tjóns af völdum rafmagns eru einnig færðar inn á heimasíðuna og er skráningin þar með komin í samræmdan miðlægan grunn. Á heimasíðunni er einnig hægt að birta fréttir um það sem er efst á baugi í hverju landi og er áhugavert fyrir samstarfsaðilana.

Mannvirkjastofnun fylgist með nokkrum tækninefndum á vegum alþjóða raftækisambandsins IEC og evrópska rafstaðlasambandsins CENELEC. Má þar helst nefna tvær tækninefndir sem fjalla um raflagnir í byggingum en fulltrúi Mannvirkjastofnunar situr fundi þessara nefnda.

Fulltrúi af eldvarnasviði Mannvirkjastofnunar sinnir samstarfi við systurstofnanir á Norðurlöndum um eldvarnir. Þar má nefna:

- Nordex, samstarf vegna eldfimra vökva og sprenginga.
- Nordstat, samstarf vegna tölfraði brunavarna í byggingum og útkallsgrunna.
- Samstarf vegna stjórnsýslu og fleira varðandi eldvarnir í byggingum, byggingarreglugerðir og fleira.

Brunamálaskólinn er í samstarfi um menntamál við alla brunamálaskóla á Norðurlöndunum í gegnum samstarf sem kennt er við HAGA-yfirlýsinguna. Í gegnum þetta samstarf geta þeir sem vinna að almannavörnum á einhvern hátt, til

dæmis leiðbeinendur innan slökkviliða, sótt um og fengið að sitja nám í öðru Norðurlandi sem áheyrnarfulltrúar án greiðslu námskeiðsgjalda. Markmiðið með þessu samstarfi er að Norðurlöndin geti lært af þekkingu og reynslu hvert annars. Með því að fá að sitja sem áheyrnarfulltrúi er hægt að fylgjast með náminu í viðkomandi landi. Með eigin reynslu sem bakgrunn er síðan hægt að nýta þekkinguna til að hvetja til þróunar í þágu almannavarna í sínu heimalandi.

Brunamálaskólinn varð aðili að EFSCA (European Fire Service Colleges' Association) árið 2011, en hafði áður setið fundi samtakanna sem gestur. Markmið samtakanna er að skapa vettvang fyrir samstarf milli brunamálaskóla, að vera upplýsingaveita innan Evrópusambandsins til þess að tryggja að ákvarðanir um menntun og þjálfun slökkviliðsmanna taki mið af þörfum þeirra sem starfa að brunavörnum og að efla rannsóknir á fagsviðinu. Árlega er haldinn fundur þar sem forsvarsmenn skólanna, sem eru frá 31 landi, hittast. Á þeim fundi eru helstu nýjungar í skólastarfi og rannsóknir á fagsviðinu kynntar, auk þess sem mikil áhersla er lögð á samstarf og samvinnu.

Byggingarsvið annast samstarf við samsvarandi stofnanir á Norðurlöndum og sækir árlegan samráðsfund norræna byggingarstofnana. Sviðið sækir einnig fundi Consortium of European Building Control (CEBC) í samstarfi við Félag byggingarfulltrúa og byggingarfulltrúann í Reykjavík. Árlegur fundur CEBC var haldinn í Hveragerði 2015 og sóttu hann um 80 fulltrúar byggingareftirlitsaðila í Evrópu.

Brunamálaskólinn varð aðili að EFSCA (European Fire Service Colleges' Association) árið 2011, en hafði áður setið fundi samtakanna sem gestur.

Einnig tekur Mannvirkjastofnun þátt í evrópsku og norrænu samstarfi vegna eftirlits með byggingarvörum á markaði. Jafnframt tekur stofnunin þátt í samstarfi Norðurlanda um samræmingu ákvæða um aðgengismál í byggingarreglugerð.

BYGGINGARSVIÐ

Starfsemi á byggingarsviði snýst um að vera í fararbroddi á sviði gæðamála í mannvirkjagerð, meðal annars með þátttöku í undirbúningi reglugerða og staðla og gerð leiðbeininga á sviði byggingarmála. Starfsemi sviðsins miðast við þær grunnkröfur sem fram koma í lögum um mannvirki um hönnun og byggingu mannvirkja, það er sjálfbæra þróun, burðarþol, markaðseftirlit byggingarvara, stöðugleika, hollustu, heilsu og umhverfi, orkusparnað, hitaeinangrun, aðgengi og öryggi í byggingum.

Meginþungi byggingareftirlits í landinu er á höndum sveitarfélaganna sem ráða byggingarfulltrúa til að sinna útgáfu byggingarleyfa og framkvæmd byggingareftirlits. Mannvirkjastofnun hefur hins vegar eftirlit með framkvæmd laga um mannvirki og ber að tryggja samræmingu byggingareftirlits um allt land. Þetta gerir stofnunin meðal annars með útgáfu skoðunarhandbóka og leiðbeininga, starfrækslu gagnasafns og með almennri ráðgjöf og fræðslu. Stofnunin gefur út ýmis starfsleyfi og löggildingar, meðal annars til handa byggingarstjórum, iðnmeisturum, hönnuðum og skoðunarstofum. Þá ber sviðið ábyrgð á námskeiðum fyrir hönnuði og byggingarstjóra sem eru skilyrði fyrir útgáfu löggildinga/starfsleyfa þeirra.

Meðal helstu verkefna byggingarsviðs á síðasta ári voru endurskoðun byggingarreglugerðar, gerð leiðbeininga og skoðunarhandbóka, löggildingar iðnmeistarar og mannvirkjahönnuða og útgáfa starfsleyfa byggingarstjóra ásamt innleiðingu og eftirliti með gæðastjórnunarkerfum hönnuða, iðnmeistarar, byggingarstjóra og byggingarfulltrúa. Einnig var unnið að undirbúningi rafrænnar stjórnsýslu á byggingarsviði.

Gæðastjórnunarkerfi

Áskilið er í lögum um mannvirki að allir hönnuðir, hönnunarstjórar, byggingarstjórar, iðnmeistarar og byggingarfulltrúar skuli hafa gæðastjórnunarkerfi sem samþykkt er af Mannvirkjastofnun og skráð í gagnasafn hennar. Ákveðið var að semja við faggiltar skoðunarstofur um að annast skoðun gæðastjórnunarkerfa sem ekki eru með vottun.

Meginþungi byggingareftirlits í landinu er á höndum sveitarfélaganna sem ráða byggingarfulltrúa til að sinna útgáfu byggingarleyfa og framkvæmd byggingareftirlits.

Í apríl 2016 var staða skráningar gæðastjórnunarkerfa sem hér segir:

	Heildarfjöldi á skrá MVS	Með skráð gæðastjórnunarkerfi	Hlutfall
Hönnuðir	1.646	800	49%
Byggingarstjórar	1.559	917	59%
Iðnmeistarar	3.160	1.375	44%
Byggingarfulltrúar	76	76	100%

Hlutfall hönnuða, byggingarstjóra og iðnmeistarar með skráð gæðastjórnunarkerfi hefur hækkað talsvert milli ára.

Skoðunarhandbækur

Eitt af meginverkefnum byggingarsviðs á árinu var gerð skoðunarhandbóka en áskilið er í lögum um mannvirki að eftirliti með mannvirkjum skuli hagað í samræmi við ákvæði skoðunarhandbóka. Notkun skoðunarhandbóka mun breyta öllu opinberu eftirliti með mannvirkjagerð í landinu og er meginforsenda þess að samræming þess takist. Mikil vinna er framundan við innleiðingu slíkra skoðunarhandbóka en vonast er til að sú vinna skili sér við framkvæmd eftirlitsins.

Einn meginþingur slíkra handbóka er að eftirlitið verður fyrirsjáanlegt og einsleitt. Opinbert eftirlit með mannvirkjagerð felst bæði í yfirferð hönnunargagna og úttektum á framkvæmdatíma. Skoðunarhandbækur lýsa því hvernig tiltekin atriði sem varða hönnun mannvirkja eru skoðuð og metin og hvernig áfangaúttektir á byggingarstað fara fram.

Leiðbeiningar við byggingarreglugerð

Í byggingarreglugerð eru settar fram kröfur af ýmsu tagi um hönnun mannvirkja og byggingarframkvæmdir. Megintilgangur leiðbeininga er að útskýra nánar þær kröfur sem settar eru fram í

einstökum greinum byggingarreglugerðar. Miklar breytingar hafa verið gerðar á byggingarreglugerð á undanförunum misserum og í kjölfarið hefur þurft að breyta leiðbeiningum í samræmi við þær.

Löggilding mannvirkjahönnuða

Alls fengu 73 hönnuðir löggildingu á síðasta ári. Tæknifræðingar voru fjölmennastir í þeim hópi, 24 talsins.

Mannvirkjastofnun heldur löggildingarnámskeið fyrir hönnuði í samvinnu við IÐUNA fræðslusetur. Á síðasta ári voru haldin tvö fjölsótt námskeið fyrir hönnuði. Á námskeiðunum er farið yfir helstu lög og reglugerðir, svo sem mannvirkjalög og byggingarreglugerð, skipulagslög og skipulagsreglugerð, fjöleignarhúsalög og reglugerðir sem varða hollustuhætti og öryggi. Einnig er farið yfir helstu staðla sem tengjast mannvirkjagerð og ferli byggingarleyfisumsóknar. Menningarstefna við mannvirkjagerð er kynnt ásamt helstu sjónarmiðum og reglum um húsaveindun. Námskeiðinu lýkur með prófi.

Starfsleyfi byggingarstjóra

Alls fengu 348 byggingarstjórar starfsleyfi á síðasta ári. Þar af voru 180 endurútgefin leyfi. Haldin voru sex námskeið fyrir byggingarstjóra á árinu, fimm í Reykjavík og eitt á Siglufirði. Þátttakendur voru samtals 117.

Markmið námskeiðanna er að upplýsa verðandi byggingarstjóra um ábyrgð þeirra og skyldur. Fjallað er um byggingarleyfi og önnur samskipti sem byggingarstjóri þarf að eiga við byggingaryfirvöld. Farið er yfir hlutverk byggingarstjóra við verkframkvæmdir og meðhöndlun uppdráttar, lög, reglugerðir, ábyrgðartryggingar og váttryggingaslit. Fjallað er um gildi og framkvæmd úttekta, svo sem áfanga-, fokheldis-, stöðu- og lokaúttekta. Í mannvirkjalögum er gert ráð fyrir því að byggingarstjórar hafi komið sér upp gæðastjórnunarkerfi.

Löggilding iðnmeistarar

Alls fékk 121 iðnmeistari löggildingu Mannvirkjastofnunar á síðasta ári og hafa ekki áður verið fleiri. Samtals fengu 472 iðnmeistarar löggildingu á árunum 2011-2015 og er skipting þeirra eftir iðngreinum sem hér segir:

	2011	2012	2013	2014	2015
Blikksmiðameistarar	0	0	1	1	5
Húsasmíðameistarar	56	76	50	59	71
Málrameistarar	4	9	2	9	10
Múrrameistarar	10	5	6	6	8
Pípulagningameistarar	11	10	12	7	19
Rafvirkjameistarar	2	0	4	4	5
Stálvirkjameistarar	0	0	2	0	3
Veggfóðrarmeistarar	2	0	1	0	0
Alls	85	102	78	86	121

Markaðseftirlit

Umfangsmikil könnun á markaðssetningu á reykskynjurum, slöngukeflum og slökkvitækjum var gerð í samvinnu við eldvarna- og slökkviliðasvið. Úrvinnsla könnunarinnar á slökkvitækjum er unnin í samvinnu við Vinnueftirlitið.

Hlutfall hönnuða, byggingarstjóra og iðnmeistarar með skráð gæðastjórnunarkerfi hefur hækkað talsvert milli ára.

RAFMAGNSÖRYGGISSVIÐ

Starfsemi sviðsins snýst um að tryggja rafmagnsöryggi í landinu. Verkefni eru meðal annars skoðanir á raforkuvirkjum, neysluveitum, öryggisstjórnunarkerfum rafveitna og rafverktaka og markaðseftirliti raffanga. Auk þess löggildir sviðið rafverktaka, veitir faggiltum skoðunarstofum á rafmagnssviði starfsleyfi og hefur eftirlit með þeim, annast gerð og túlkun reglna um rafmagnsöryggi, annast skráningu og rannsóknir á slysum og tjóni af völdum rafmagns og annast útgáfu á kynningar- og fræðslufni um rafmagnsöryggi. Hlutverk sviðsins er að hafa eftirlit með vörnum gegn hættu og tjóni af raforkuvirkjum, neysluveitum og rafföngum og truflunum af völdum starfrækslu þeirra.

Innra öryggisstjórnunarkerfi

Innleiðing innri öryggisstjórnunarkerfa starfandi rafveitna, iðjuvera og smávirkjana, hófst 1997 og hafa nú um 88 fyrirtæki virk öryggisstjórnunarkerfi. Rekstur kerfanna er á ábyrgð tilnefndra ábyrgðarmanna og ber að skoða í heild sinni á þriggja ára tímabili af faggiltri skoðunarstofu.

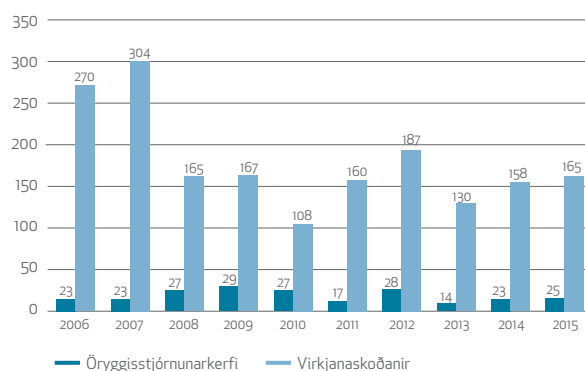
Rafveitur, iðjuver, smávirkanir og einkarafstöðvar

Rafmagnsöryggissvið fylgist með árlegum viðhaldsskoðunum öryggisstjórnunarkerfa rafveitna, ásamt skoðunum á raforkuvirkjum. Því er fylgt eftir að fullnægjandi úrbætur séu gerðar á frávikum sem fram koma við skoðun. Þá er farið yfir umfang úrtaksskoðana rafveitna með ástandi virkja og því fylgt eftir að fullnægjandi úrbætur séu gerðar. Ennfremur er rafmagnsöryggissvið fyrirtækjunum innan handar varðandi túlkun og útskýringar á reglum og stöðlum, ásamt því að skera úr um vafaatriði. Starfandi rafveitur með viðurkennt innra öryggisstjórnunarkerfi eru 25 talsins. Á sama hátt er fylgst með öryggisstjórnunarkerfum iðjuvera. Í árslok 2015 störfuðu 63 iðjuver með viðurkennt öryggisstjórnunarkerfi.

Eftirlit með öryggisstjórnunarkerfum og raforkuvirkjum

Í upphafi hvers árs ber ábyrgðarmanni rafveitna og iðjuvera að senda yfirlit og áætlun um skoðanir raforkuvirkja sinna til Mannvirkjastofnunar. Árið 2015 voru 190 skoðanir gerðar á veitum í rekstri og nýframkvæmdum.

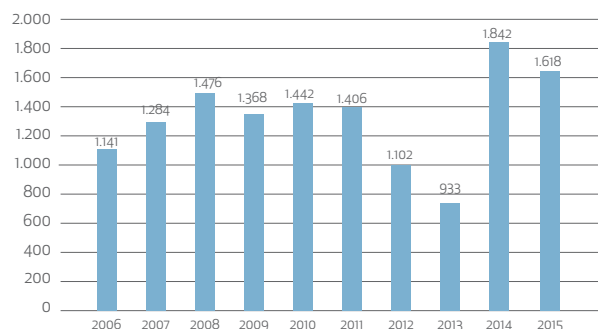
Mynd 1. Skoðanir rafveitna, iðjuvera og smávirkjana 2006–2015

Eftirlit með nýjum neysluveitum

Fjöldi tilkynnta neysluveitna frá löggiltum rafverktökum hefur verið svipaður síðustu árin. Árið 2015 voru alls 4.016 neysluveitur tilkynntar sem er nokkur aukning frá árinu áður. Af þessum neysluveitum voru 1.618 skoðaðar.

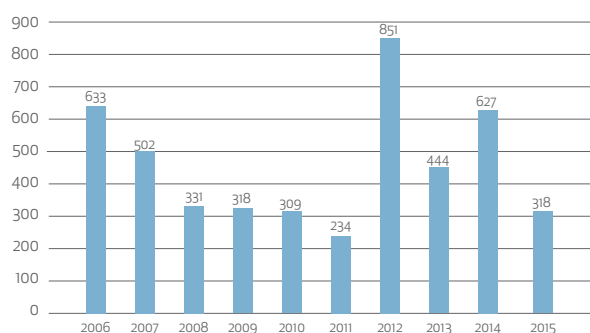
Mynd 2. Fjöldi skoðana á nýjum neysluveitum 2006–2015

Eftirlit með neysluveitum í rekstri

Í upphafi hvers árs velur stofnunin neysluveitur í rekstri til skoðunar. Árið 2015 voru 318 slíkar veitur skoðaðar og er það mikil fækkun frá fyrra ári. Á síðasta ári var megináhersla lögð á að skoða raflagnir í landbúnaði og iðnaði.

Mynd 3. Fjöldi skoðana á neysluveitum í rekstri 2006-2015

Öryggisstjórnun rafverktaka

Um áramótin 2014/2015 var í gildi 661 löggilding Mannvirkjastofnunar til rafvirkjunarstarfa. Löggildingar skiptast í fjóra flokka:

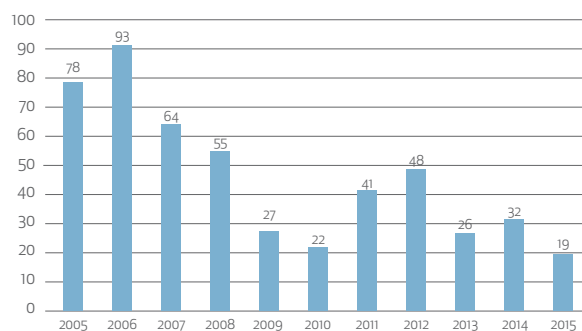
- A-löggilding er til rafvirkjunarstarfa á háspennusviði.
- B-löggilding er til rafvirkjunarstarfa á lágspennusviði.
- CA- og CB-löggildingar eru til takmarkaðra rafvirkjunarstarfa á há- og lágspennusviðum.

Árið 2015 voru 25 nýir rafverktakar löggiltir til rafvirkjunarstarfa.

Slys og tjón af völdum rafmagns

Árið 2015 skráði Mannvirkjastofnun 19 tilvik um eld þar sem grunur lék á að orsökinn væri rafmagn. Athygli er vakin á því að einvörðungu eru skráðir eldsvoðar sem stofnuninni berast upplýsingar um en það er einungis líttill hluti allra eldsvoða sem verða af völdum rafmagns. Þá skráði Mannvirkjastofnun þrjú slys af völdum rafmagns árið 2015.

Mynd 4. Fjöldi skráðra eldsvoða af völdum rafmagns 2006-2015

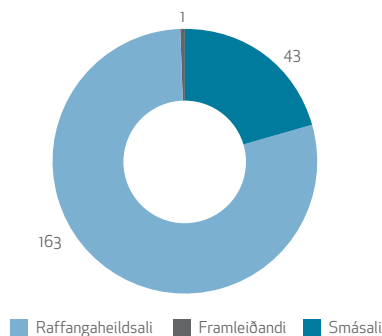
Markaðseftirlit raffanga

Mannvirkjastofnun annast markaðseftirlit raffanga, fylgist með rafföngum á markaði, aflar á skipulegan hátt upplýsinga um þau og tekur við ábendingum frá neytendum og öðrum aðilum. Faggiltar skoðunarstofur annast í umboði Mannvirkjastofnunar framkvæmd skoðana í samræmi við gildandi samning hverju sinni, verklagsreglur og skoðunarhandbók stofnunarinnar. Á árinu 2015 sinnti BSI á Íslandi ehf. þessu verkefni.

Fyrirkomulag skoðana hefur frá árinu 2007 verið að mestu óbreytt. Áfram var haft að markmiði að ná árangri, það er finna rafföng sem ekki uppfylltu skilyrði, og stuðla að fræðslu til söluaðila í heimsóknum. A-skoðun stendur því fyrir heimsókn á sölustað og „skimun“ þeirra raffanga sem þar eru til sölu ásamt fræðslu til söluaðila um þær kröfur sem gerðar eru vegna markaðssetningar raffanga.

Á árinu 2015 voru heimsóknir til söluaðila raffanga alls 207 víðs vegar um land. Þeir voru ýmist valdir af handahófi, sem hluti af sérstökum átaksverkefnum eða samkvæmt ábendingum. Af þessum heimsóknum voru 163 til raffangaheildsala, 43 til smásala og ein til framleiðanda raffanga.

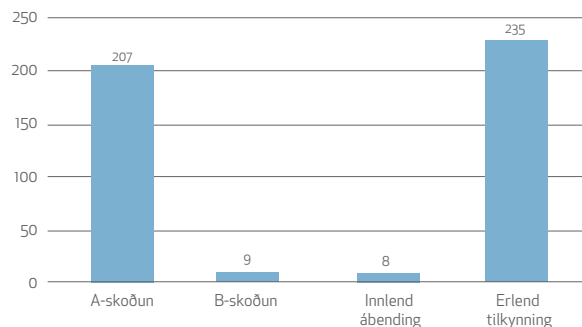
Mynd 5. Markaðseftirlit raffanga 2015, fjöldi heimsóknna eftir eðli starfsemi

Í þessum 207 heimsóknum voru „skimuð“ 16.653 rafföng og níu skoðuð nánar (B-skoðun) vegna gruns um að þau uppfylltu ekki kröfur. Engin rafföng voru send til prófunar hjá prófunarstofu, hvorki með tilliti til öryggis né rafsegulsamhæfis. Helsta ástæða þess er seinkun sem varð á framkvæmd samevrópsks verkefnis sem Mannvirkjastofnun er aðili að. Rafmagnsöryggissvið stefnir að því að fjölga prófunum á rafföngum enda ýmislegt sem einungis er hægt að leiða í ljós með prófunum. Rafmagnsöryggissvið sinnti átta innlendum ábendingum frá almenningi og fagfólki og er þá átt við vel skilgreindar ábendingar, það er ábendingar sem beinast að ákveðnum rafföngum eða flokki raffanga og/eða ákveðnum söluaðilum. Auk þess bárust sviðinu 235 erlendar tilkynningar um rafföng en þessar tilkynningar berast frá öðrum aðildarríkjum Evrópska efnahagssvæðisins eftir ákveðnu kerfi sem nánar er kveðið á um í reglum sem í gildi eru á svæðinu. Þá sinnti rafmagnsöryggissvið fjölda formlegra og óformlegra fyrirspurna varðandi skilyrði til markaðssetningar raffanga og annað er rafföngum tengist frá almenningi og fagfólki.

Ábyrgðaraðilar og aðrir seljendur raffanga mega aðeins setja á markað rafföng sem uppfylla ákvæði um öryggi og formleg skilyrði til markaðssetningar.

Mynd 6. Markaðseftirlit raffanga árið 2015, fjöldi eftir tegund skoðunar og ábendingum

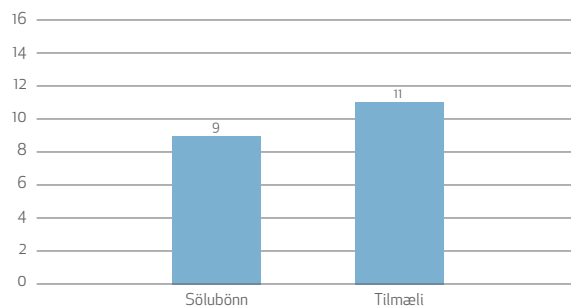
Athugasemdum sem gerðar eru við öryggi raffanga er skipt í þrjá flokka:

- Í flokki 1 eru minniháttar athugasemdir.
- Í flokki 2 eru athugasemdir sem talið er að gætu valdið hættu.
- Í flokki 3 eru athugasemdir sem talið er að valdi beinni hættu.

Einnig eru gerðar athugasemdir við formkröfur þegar það á við, það er að segja þegar CE-merkingu vantar og/eða þegar gögn til stuðnings samræmi berast ekki.

Rafmagnsöryggissvið setur sölubann á rafföng sem alvarlegar athugasemdir eru gerðar við. Níu slík voru sett á árinu 2015 og send voru 11 skrifleg tilmæli til söluaðila um úrbætur á rafföngum sem minniháttar athugasemdir voru gerðar við. Að auki aðstoðaði sviðið ábyrgðaraðila varðandi úrbætur.

Mynd 7. Viðbrögð Mannvirkjastofnunar. Fjöldi sölubanna og tilmæla vegna raffanga 2015

Öryggi raffanga í rekstri (eldri raffanga)

Á hverju ári annast rafmagnsöryggissvið skoðun og rannsóknir á rafföngum í rekstri, til dæmis vegna eldsvoða sem orðið hafa af þeirra völdum. Rafmagnsöryggissvið aðstoðar ábyrgðaraðila reglulega við innköllun eftir að ljós hafa komið gallar í rafföngum í rekstri.

Öryggi raffanga í rekstri hefur oft verið vanmetinn þáttur í starfsemi rafmagnsöryggissviðs en ljóst er að um er að ræða ákaflega mikilvægan þátt rafmagnsöryggis.

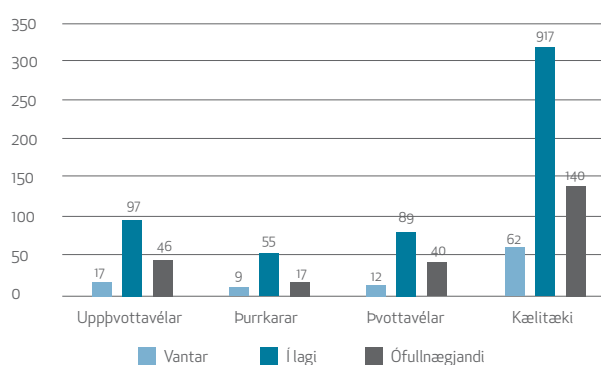
Visthönnun og orkumerkingar

Meðal nýrra verkefna Mannvirkjastofnunar eru visthönnun vöru og orkumerkingar. Kröfur um visthönnun vöru og orkumerkingar byggjast á samræmdri löggjöf á Evrópska efnahagssvæðinu sem innleidd hefur verið hér á landi með lögum nr. 42/2009 um visthönnun vöru sem tengist orkunotkun og lögum nr. 72/1994 um merkingar og upplýsingaskyldu varðandi vörur sem tengjast orkunotkun. Lögin og Evróputilskipanirnar sem þau innleiða eru ramma um kröfur sem gerðar eru til einstakra vörutegunda, svo sem ýmissa gerða heimilistækja, og settar eru fram í sérstökum reglugerðum fyrir hvern vöruflokk.

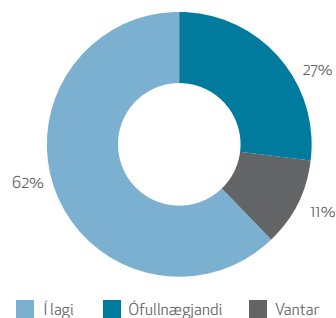
Markmiðið er að stuðla að framleiðslu á vistvænni vörum og tryggja að neytendur hafi greiðan aðgang að samræmdum upplýsingum um orkunotkun þeirra, verði þannig betur upplýstir og velji því frekar vörur sem hafa góða orkunýtni. Þannig sé stuðlað að því að orka sé notuð með skynsamlegum og hagkvæmum hætti, náð sé fram orkusparnaði og dregið úr umhverfisáhrifum. Áætlað er að helmingur markmiðs Evrópusambandsins um að auka orkunýtni um 20 prósent fyrir árið 2020 náist fram vegna áhrifa þessarar löggjafar.

Á árinu 2015 lét rafmagnsöryggissvið Mannvirkjastofnunar framkvæma skoðun á ástandi orkumerkinga nokkurra gerða af „hvítavöru“ til heimilisnota, það er kælitækja, með og án frystis, uppþvottavéla, þvottavéla og þurrkara. Skoðað var hjá 12 mismunandi söluaðilum og voru skoðanir framkvæmdar af BSI á Íslandi ehf. sem er faggilt skoðunarstofa á sviði markaðseftirlits. Skoðað var og skráð ástand orkumerkinga tæplega 900 mismunandi gerða „hvítavöru“ af fyrrgreindum gerðum. 62 prósent tækjanna reyndust hafa fullnægjandi orkumerkingar. Í 27 prósent tilfella þóttu merkingarnar ekki fullnægjandi, en í þeim tilvikum var oftast um að ræða smávægilegar athugasemdir, svo sem við staðsetningu merkimiða. Einungis 11 prósent tækjanna reyndust ekki hafa orkumerkingar.

Mynd 8. Orkumerkingar „hvítavöru“. Allir söluaðilar – fjöldi eftir tegund tækis

Mynd 9. Orkumerkingar „hvítavöru“. Allir söluaðilar – heildar-niðurstöður

ELDVARNASVIÐ

Starfsemi á málefnasviði eldvarna snýst um að skipuleggja og samræma eftirlit með öryggisþáttum bygginga á því sviði og móta stefnu í brunahönnun bygginga, meðal annars með þátttöku í undirbúningi reglugerða og gerð leiðbeininga á sviði eldvarna. Hlutverk sviðsins er fyrst og fremst að hafa eftirlit með framkvæmd þess hluta laga um mannvirki og laga um brunavarnir sem varðar varnir gegn eldsvoða og samræma eftirlit byggingarfulltrúa með brunavörnum mannvirkja og eldvarnaeftirlit slökkviliða.

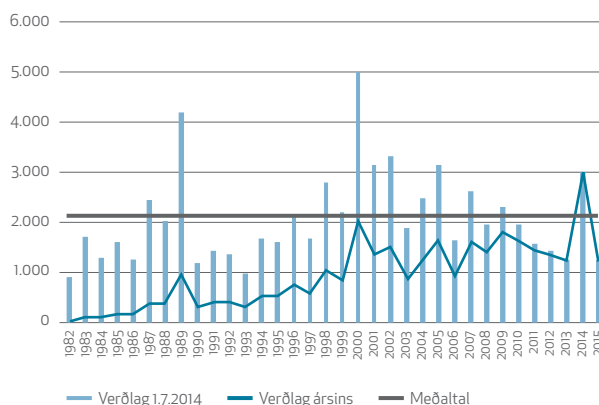
Útgáfa leyfa til þjónustuaðila brunavarna og skoðunarstofa og eftirlit með starfsemi þeirra tilheyrir þessu sviði auk þess sem stofnunin veitir umsagnir um byggingarvörur. Innan sviðsins starfa sérfræðingar á sviði eldvarna og sinna þeir meðal annars gerð leiðbeininga og undirbúningi reglugerða. Á sviðinu er sinnt stefnumörkun á sviði eldvarna en jafnframt þróunarmálum og forvarnastarfi á sviði eldvarna, meðal annars með gerð kynningarefnis um eldvarnir heimilanna. Málefnasviðið sinnir einnig rannsóknum á eldsvoðum og orsökum þeirra.

Mann- og eignatjón í eldsvoðum 2015

Mannvirkjastofnun hefur tekið samanyfirlit yfir eignatjón vegna eldsvoða árið 2015 upp úr gögnum frá tryggingafélögunum. Bætt brunatjón ársins var 1.312 milljónir sem er talsvert undir meðaltali undanfarinna áratuga (2.106 milljónir) og veruleg lækkun frá árinu 2014 en þá var tjónið 3.091 milljónir króna. Munaði þar mest um brunann í Skeifunni sem olli um 60 prósent alls tjóns það ár. Mesta tjón liðins árs varð á Selfossi þegar Plastiðjan brann 23. nóvember en annar stórbruni varð í sömu götu 7. júní þegar eldur kom upp á geymslsvæði Sets, enda þótt tjónið í þeim bruna hafi verið mun minna. Eignatjón vegna eldsvoða á Íslandi sem hlutfall af matsverði fasteigna hefur farið lækkandi á undanförunum árum.

Bætt brunatjón ársins var 1.312 milljónir sem er talsvert undir meðaltali undanfarinna áratuga (2.106 milljónir) og veruleg lækkun frá árinu 2014 en þá var tjónið 3.091 milljónir króna.

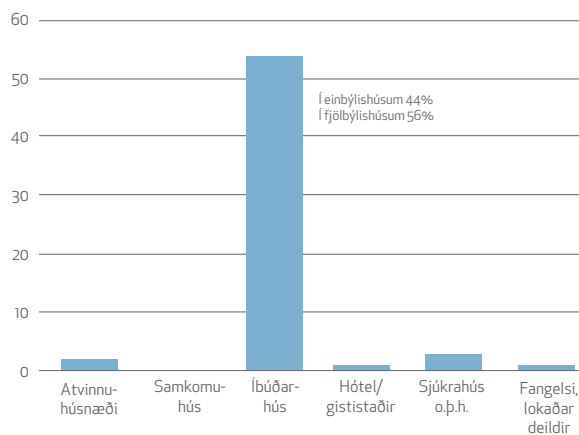
Mynd 10: Bætt brunatjón tryggingafélaganna 1981-2015

Ekkert manntjón varð í eldsvoða á liðnu ári og er það sjötta árið frá aldamótum sem það gerist. Sé horft til liðinna áratuga farast að meðaltali 1,7 einstaklingar í eldsvoðum hér á landi en alls hafa 63 misst lífið vegna elds í byggingum frá árinu 1979. Séu þeir taldir með sem farist hafa í eldsvoðum utan bygginga eru þeir alls 76. Sjá má að 85 prósent banaslysa á þessu tímabili verða á einkaheimilum en nær átta prósent á stöðum á borð við sjúkrahöfnir.

Karlmenn eru 78 af hundraði þeirra sem farast í eldsvoðum en konur eru um 22 prósent og er meðalaldur þeirra 57 ára á móti 40 ára meðalaldri karla. Alls hafa 1.724 farist í öllum slysum á Íslandi frá árinu 1979 og eru þeir sem farast í eldsvoðum um 3,7 prósent þeirra. Fjöldi banaslysa á þessu tímabili hefur lækkað úr 38,1 niður í 7,2 á hverja 100 þúsund íbúa og svarar það til þess að 102 fleiri hefðu farist í slysum í fyrra væri slysatíðnin sú sama og á árunum um 1980. Hér munar mestu um fækkun sjúkslysa en annars er það yfirleitt umferðin sem kostar flest mannlíf ár hvert.

Mynd 11: Manntjón í eldsvoðum 1979-2015

Samkvæmt skráningum slökkviliðanna í útkallsgrunn voru útköll slökkviliðanna á liðnu ári alls 1.345 og hefur þeim farið fækkandi undanfarin ár. Af útköllum voru alls 158 í eld í byggingum en í eld utan bygginga (gróðureldar, bifreiðar, gámar og fleira) alls

324. Af öðrum lögbundnum verkefnum slökkviliðanna voru útköll í umferðarslys alls 88 og sami fjöldi í leka af hættulegum efnum. Hafa ber í huga að ekki skrá öll slökkvilið útköll sín í grunninn þannig að ætla má að útköllin séu talsvert fleiri.

Ekkert manntjón varð í eldsvoða á liðnu ári og er það sjötta árið frá aldamótum sem það gerist.

Algengustu orsakir elds í byggingum samkvæmt þessari skráningu eru út frá rafmagni eða um 32 prósent (aðallega röng notkun og um 54 prósent eru frá eldavélum). Íkveikjur eru um 20 prósent. Þegar horft er til elds utan bygginga er eldur í gróðri nær 27 prósent allra eldsvoða og af þeim stafa 84 prósent af íkveikjum. Íkveikja er í nær 87 prósent tilvika orsök elds í gámum og ruslatunnum en slíkir eldar eru nær 25 prósent af heildinni. Eldsvoðar í bílum og ökutækjum voru alls 49 eða um 15 prósent elds utan bygginga.

SLÖKKVILIÐASVIÐ

Mannvirkjastofnun hefur yfirumsjón með slökkvistarfi sveitarfélaga í þeim tilgangi að tryggja virkt slökkvistarf á landinu öllu. Á slökkviliðasviði fer fram undirbúningur reglugerða sem varða málefni slökkviliða.

Stofnunin sér um eftirlit með því að slökkvilið sé þannig skipulögð, tækjum búin og mönnuð að þau ráði við þau verkefni sem þeim eru falin. Að slíkum verkefnum er unnið á slökkviliðasviði meðal annars með úttektum á slökkviliðum, vatnsveitum og búnaði slökkviliða. Auk þess samþykkir Mannvirkjastofnun brunavarnaáætlanir sveitarfélaga. Sviðið fer jafnframt með málefni Brunamálaskólans og sinnir löggildingu slökkviliðsmanna.

Úttektir á slökkviliðum 2013-2015

Í 6. grein laga nr. 75/2000 um brunavarnir segir: „Stofnunin skal með sjálfstæðum athugunum og úttektum leiðbeina sveitarstjórnnum um kröfur sem gerðar eru til eldvarnaeftirlits og slökkviliða.“ Í samræmi við framangreint gerði Mannvirkjastofnun úttekt á starfsemi slökkviliða landsins á árunum 2013-2015. Skýrsla um úttektina var gefin út í nóvember 2015 og er hún aðgengileg á vef stofnunarinnar.

Til þess að fá heildarmynd af ástandi slökkviliða var ákveðið að fara í samræmda heildarskoðun á því hvernig sveitarfélögin rækja skyldur sínar. Úttektin var gerð á grundvelli staðlaðrar skoðunarhandbókar, sem byggir á þeim atriðum sem tilgreind eru í lögum og reglugerðum um starfsemi slökkviliða og brunavarnaáætlana þar sem þær liggja fyrir. Tekið var á öllum þáttum sem fram koma í regluverkinu og voru bæði fyrirbyggjandi starf og útkallsstyrkur skoðuð.

Til þess að fá heildarmynd af ástandi slökkviliða var ákveðið að fara í samræmda heildarskoðun á því hvernig sveitarfélögin rækja skyldur sínar.

Niðurstöður úttektarinnar byggja á svörum slökkviliðsstjóra við þeim atriðum sem talin eru upp í gátlistum sem notaðir voru við úttektina. Eftir að úttekt fór fram 2013 var reglugerð nr. 354/1984 um reykköfun og reykköfunarbúnað felld úr gildi samhliða gildistöku nýrrar reglugerðar nr. 1088/2013 um reykköfun í

nóvember 2013. Gátlistunum var þá breytt til samræmis við nýjar kröfur fyrir árið 2014 og því eru spurningar í gátlistunum sem ekki hefur verið spurt hjá öllum slökkviliðunum. Í úttektum og bréfum vegna þeirra hefur þó fyrst og fremst verið fylgt eftir þeim atriðum sem eru efnislega óbreytt frá eldri reglugerð og slökkviliðunum þannig gefið svigrúm til að aðlagast nýjum reglum og koma sér upp breyttu verklagi vegna þeirra.

Um 70 prósent slökkviliðsstjóra uppfylla hæfisskilyrði til að vera slökkviliðsstjóri og 67 prósent þeirra segjast sinna þjálfun slökkviliðsmanna eins og lágmarkskröfur laga og reglugerða gera ráð fyrir.

Í svörum slökkviliðsstjóranna kom meðal annars eftirfarandi fram:

- Innan við helmingur slökkviliðanna er með brunavarnaáætlun sem endurskoðuð hefur verið eins og lög gera ráð fyrir.
- Ákvæðum laga um læknisskoðun og þrek- og styrktarpróf er ekki fylgt hjá öllum slökkviliðum. Þetta á einnig við um eftirfylgni vegna gæða öndunarlofts.
- Búnaði vegna björgunar á fastklemmdu fólki er víða ekki haldið við eins og framleiðendur búnaðarins ætlast til.
- Um 70 prósent slökkviliðsstjóra uppfylla hæfisskilyrði til að vera slökkviliðsstjóri og 67 prósent þeirra segjast sinna þjálfun slökkviliðsmanna eins og lágmarkskröfur laga og reglugerða gera ráð fyrir.
- Nokkuð vantar upp á að allur hlífðarbúnaður uppfylli þær kröfur sem til hans eru gerðar. Sérstaklega er þetta áberandi varðandi hlífðarbúnað sem ætlaður er vegna viðbragðs við hættulegum eignum en þar er búnaður í lagi í aðeins 24 prósent tilvika.

Úttektin og upplýsingar úr gagnasöfnum sýna að nauðsynlegt er að reglugerð um starfsemi slökkviliða verði sett þannig að skýrt sé hvaða lágmarkskröfur borgararnir og atvinnulífið geta gert til sveitarfélaganna um starfsemi slökkviliða.

ICELAND CONSTRUCTION AUTHORITY

The Iceland Construction Authority is responsible for the administration of laws and regulations regarding construction, fire safety and electrical safety issues. The authority serves the professionals who work within the field of construction, fire safety and electrical safety.

The Iceland Construction Authority runs the Fire Service Technical College, the purpose of which is to train and educate fire fighters in Iceland.

The Minister for the Environment is responsible for issues relating to construction, fire safety and electrical safety in Iceland. The Minister has appointed Dr. Björn Karlsson as Director of the Iceland Construction Authority. Work at the Iceland Construction Authority is divided into a number of sectors. The main sectors are:

- Construction
- Fire Brigades and The Fire Service Technical College
- Fire Prevention
- Electrical Safety

The office manager, quality manager and attorney lead three support units, while sector managers are leaders in the fields of fire brigades, fire prevention, construction and electrical safety. The organisational chart of the Iceland Construction Authority focuses on a flat management structure and project management across the operation.

Main activities

The Iceland Construction Authority is responsible for the administration and preparation of laws, regulations and guidelines regarding construction. The authority also oversees matters pertaining to access for the disabled, certification of designers and master craftsmen, publication of working permits for foremen at building sites and building inspectors. The authority shall also oversee control of building materials and participate in the making of Icelandic and European standards on construction issues.

The Electrical Safety Department oversees electrical safety issues in Iceland, market surveillance of electrical equipment and inspection of electrical installations; covering all aspects including generation, distribution and buildings, as well as the

internal safety control systems of electrical utilities and electrical contractors. Furthermore, the department issues authorization to electrical contractors, handles the recording and investigation of accidents and damage from electrical causes, and publishes information and training material on electrical safety issues.

The authority oversees the activities of fire brigades to ensure that they are working according to the required standards and controls, and that they are organised, equipped, manned, educated and trained so as to fulfil their role as required by law. The authority also approves municipal fire safety plans and runs The Fire Service Technical College.

In recent years quality control systems and electronic portals have played an increasing role in the Iceland Construction Authority activities. The development of an electronic portal for handling building permits, building inspections and monitoring the construction process is an extensive and costly long term project, to be completed in 2018. Recently a number of other electronic portals have been launched and are now fully functional, amongst them the electrical safety portal, the fire inspections portal and the sprinkler maintenance portal. Introducing quality control systems is an integral part of increasing the quality of construction in Iceland.

Loss of life and property

Property damage due to fire was considerably below average in 2015. Property damage amounted to ISK 1,312 million which is ISK 794 million below the average for the period from 1981 to 2015. Not a single person was killed in a fire in Iceland in 2015, whereas on average 1.7 people die in fires each year. Loss or damage due to fire in Iceland, whether measured in human lives or property, is in the lowest range found among neighbouring countries.

ÁRITUN RÍKISENDURSKOÐANDA

Til Mannvirkjastofnunar.

Við höfum endurskoðað ársreikning Mannvirkjastofnunar fyrir árið 2015. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnenda, rekstrarreikning, efnahagsreikning, yfirlit um sjóðstreymi, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar. Hann er lagður fram af stjórnendum stofnunarinnar og eru þeir ábyrgir fyrir gerð og framsetningu hans í samræmi við lög um fjárreiður ríkisins.

Ábyrgð okkar felst í því áliti sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar. Endurskoðunin fólst í eftirfarandi aðgerðum:

- Að sannreyna að ársreikningurinn gefi glögga mynd af rekstri og efnahag í samræmi við góða reikningsskilavenju fyrir A-hluta ríkisstofnanir.
- Að kanna innra eftirlit og meta hvort það tryggir viðeigandi árangur.
- Að kanna hvort reikningar séu í samræmi við heimildir fjárlaga, fjárukalaga og annarra laga, lögmæt fyrir máli, starfsvenjur og rekstrarverkefni þar sem við á.

Endurskoðunin byggir á skipulögðu ferli aðgerða og faglegu mati sem miðar að því að staðfesta fjárhæðir og aðrar upplýsingar í ársreikningnum. Hún felur meðal annars í sér áhættugreiningu, greiningaraðgerðir, úrtakskannanir og athuganir á gögnum til að sannreyna fjárhæðir og aðrar upplýsingar sem fram koma í ársreikningnum. Endurskoðunin felur einnig í sér mat á þeim reikningsskila- og matsaðferðum sem gilda um A-hluta stofnanir. Við teljum að endurskoðunin hafi byggt upp nægjanlega traustan grunn til að staðfesta réttmæti ársreikningsins.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af embætti Mannvirkjastofnunar á árinu 2015, efnahag 31. desember 2015 og breytingu á handbæru fé á árinu 2015 í samræmi við lög um fjárreiður ríkisins.

Ríkisendurskoðun, júlí 2016

Sveinn Arason,
ríkisendurskoðandi.

SKÝRSLA STJÓRNANDA OG STAÐFESTING ÁRSREIKNINGS

Mannvirkjastofnun er sjálfstæð ríkisstofnun sem heyrir undir umhverfis- og auðlindaráðuneytið. Mannvirkjastofnun tók til starfa þann 1. janúar 2011. Hún starfar skv. lögum um mannvirki nr. 160/2010, lögum um brunavarnir nr. 75/2000 og lögum um öryggi raforku virkja, neysluveitna og raffanga nr. 146/1996. Stofnunin skal tryggja samræmingu á byggingar- og eldvarnaeftirliti og starfsemi slökkviliða í samráði við viðkomandi stjórnvöld og hafa yfirumsjón með rafmagnsöryggismálum. Mannvirkjastofnun fer með yfirumsjón byggingarmála á Íslandi. Stofnunin fer því m.a. með undirbúning reglugerða og gerð leiðbeininga á sviði byggingarmála, aðgengismála, löggildingu hönnuða og iðnmeistara, útgáfu starfsleyfa fyrir byggingarstjóra og faggiltar skoðunarstofur á byggingarsviði. Stofnunin skal einnig sinna markaðseftirliti með byggingarvörum og taka þátt í gerð íslenskra og evrópskra staðla á sviði byggingarmála. Hvað varðar brunavarnir þá hefur stofnunin yfirumsjón með eldvarnaeftirliti og slökkvistarfi sveitarfélaganna í þeim tilgangi að tryggja samræmt eftirlit og virkt slökkvistarf á landinu öllu. Hlutverk stofnunarinnar er einnig að vinna að samræmingu brunavarna í landinu og stuðla að samvinnu þeirra sem starfa að brunavörnum. Stofnunin rekur einnig Brunamála-skólann sem skal veita eldvarnaeftirlits- og slökkviliðsmönnum þá menntun og starfsþjálfun sem krafist er að þeir hafi samkvæmt reglugerð. Mannvirkjastofnun hefur yfirumsjón með rafmagnsöryggismálum á Íslandi, markaðseftirliti raffanga og skoðunum á raforkuvirkjum, neysluveitum og öryggisstjórnunarkerfum rafveitna og rafverktaka. Auk þess löggildir stofnunin rafverktaka, annast skráningu og rannsóknir á slysum og tjóni af völdum rafmagns og gefur út kynningar- og fræðslu-efni er varðar rafmagnsöryggi.

Auk nýrra laga um mannvirki hafa litið dagsins ljós nokkrar nýjar reglugerðir sem Mannvirkjastofnun starfar eftir, svo sem byggingarreglugerð nr. 112 /2012 en unnið var að gerð þeirrar reglugerðar allt árið 2011. Reglugerð um þjónustuaðila brunavarna nr. 1067/2011, reglugerð um slökkvitæki nr. 1068/2011 og reglugerð nr. 1068/2010 sem tók gildi 1. janúar 2011. Gjaldskrá, nr. 310/2011, fyrir verkefni og þjónustu Mannvirkjastofnunar var gefin út á árinu.

Á árinu 2015 varð 218,5 m.kr. tekjuafgangur af rekstri stofnunarinnar. Samkvæmt efnahagsreikningi námu eignir stofnunarinnar 2.531,6 m.kr., skuldir 41,9 m.kr. og eigið fé 2.489,8 m.kr. í árslok 2015.

Forstjóri staðfestir hér með ársreikning Mannvirkjastofnunar fyrir árið 2015 með undirritun sinni.

Reykjavík, júlí 2016

Björn Karlsson,
forstjóri

REKSTRARREIKNINGUR ÁRIÐ 2015

	2015	2014
Tekjur		
Byggingaröryggisgjald	463.473.103	432.490.258
Markaðar tekjur	316.127.490	308.298.449
Aðrar tekjur	13.343.617	26.405.693
	<u>792.944.210</u>	<u>767.194.400</u>
 Gjöld		
Laun og launatengd gjöld	319.934.209	256.712.686
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	26.412.139	23.518.423
Funda- og ferðakostnaður	20.133.795	18.478.055
Aðkeypt sérfræðipjónusta	154.250.735	127.174.963
Rekstur tækja og áhalda	3.347.670	4.163.170
Annar rekstrarkostnaður	6.484.557	6.493.765
Húsnæðiskostnaður	41.929.731	39.839.204
Bifreiðarekstur	1.464.027	1.614.509
Tilfærslur	3.835.644	3.047.497
	<u>577.792.507</u>	<u>481.042.272</u>
Eignakaup	4.527.037	3.245.819
	<u>582.319.544</u>	<u>484.288.091</u>
 Tekjuafgangur fyrir hreinar fjármunatekjur	210.624.666	282.906.309
 Fjármunatekjur	7.907.163	2.347.206
 Tekjuafgangur ársins	<u>218.531.829</u>	<u>285.253.515</u>

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 2015

	2015	2014
Eignir		
Veltufjármunir		
Ríkissjóður	2.432.786.736	2.198.267.145
Viðskiptakröfur	54.192.005	77.696.284
Byggingaröryggisgjald, óinnheimt	36.622.799	33.315.869
Handbært fé	8.046.203	18.380.893
	<u>2.531.647.743</u>	<u>2.327.660.191</u>
Eignir alls	<u>2.531.647.743</u>	<u>2.327.660.191</u>
Eigið fé og skuldir		
Eigið fé		
<i>Höfuðstóll:</i>		
Höfuðstóll í ársbyrjun	398.380.899	320.501.773
Tekjuafgangur ársins	218.531.829	285.253.515
Flutt á bundið eigið fé	(291.288.972)	(207.374.389)
Höfuðstóll í árslok	<u>325.623.756</u>	<u>398.380.899</u>
<i>Annað eigið fé:</i>		
Bundið eigið fé	2.164.166.542	1.872.877.570
	<u>2.164.166.542</u>	<u>1.872.877.570</u>
Eigið fé	<u>2.489.790.298</u>	<u>2.271.258.469</u>
Skuldir		
Skammtímaskuldir		
Viðskiptaskuldir	41.857.445	56.401.722
Skuldir	<u>41.857.445</u>	<u>56.401.722</u>
Eigið fé og skuldir	<u>2.531.647.743</u>	<u>2.327.660.191</u>

SJÓÐSTREYMI ÁRIÐ 2015

	2015	2014
Rekstrarhreyfingar		
Veltufé frá rekstri:		
Tekjuafgangur ársins	218.531.829	285.253.515
Veltufé frá rekstri	218.531.829	285.253.515
<i>Breytingar á rekstrartengdum eignum og skuldum:</i>		
Skammtímakröfur lækkun/(hækkun).....	20.197.349	(10.053.840)
Viðskiptaskuldir (lækkun)/hækkun	(14.544.277)	17.927.737
	5.653.072	7.873.897
Handbært fé frá rekstri	224.184.901	293.127.412
Fjármögnunarhreyfingar		
<i>Breyting á stöðu við ríkissjóð</i>		
Markaðar tekjur, innheimtar af ríkissjóði	(75.935.384)	(52.588.048)
Greitt úr ríkissjóði.....	(158.584.207)	(318.275.292)
Fjármögnunarhreyfingar	(234.519.591)	(370.863.340)
Hækkun á handbæru fé.....	(10.334.690)	(77.735.928)
Handbært fé í ársbyrjun.....	18.380.893	96.116.821
Handbært fé í lok ársins	8.046.203	18.380.893

Mannvirkjastofnun

Mannvirkjastofnun · Skúlagötu 21 · 101 Reykjavík · Sími 591 6000 · www.mannvirkjastofnun.is